

PARTYZÁNSKÝ ODBOJ NA SVRATECKU V LETECH 1944 - 1945

Jak sama autorka píše v úvodu, rozhodoval o výběru tématu bakalářské práce prožitý a prožívaný *genius loci* regionu Svratecka, zaznamenávající mimo jiné také „kroky partyzánů“. Cíl práce si stanovila zdánlivě jednoduchý: podat ucelený přehled o jednotlivých partyzánských oddílech v dané oblasti, jejich činnosti a zapojení do Květnového povstání v roce 1945. Již první seznamování s dosavadní historiografickou literaturou, vzpomínkami pamětníků a posléze s archivními prameny přinášelo poznání, že nebude lehké splnit předpokládaný úkol. Jestliže byla problematika partyzánského hnutí dlouhá poválečná desetiletí předmětem někdy až přebujelého zájmu historiků, především regionálních, v posledních dvaceti letech byly jeho význam, smysl a aktivity podrobovány namnoze přehnané, záměrně vyhocované kritice. Reagovala na jeho předchozí komunistickou glorifikaci a v mnoha ohledech se snažila degradovat jeho podíl na celkovém rezistenčním hnutí českého národa a nejednou přímo dehonestovat samotné partyzány. V. Kynclová si uvědomovala tato úskalí své práce a záhy zjistila, že „není zcela snadné se přiblížit k pravdě“ (s.8).

Zmíněné poznání ji přivedlo k závěru, že jediným východiskem bude zevrubné studium historiografické literatury a adekvátních pramenů, aby si vytvořila nezbytnou heuristickou základnu své práce. Zaměřila se především na syntetičtější i dílčí odborné publikace a zejména na příslušné archivní fondy ve Vojenském historickém archivu, Archivu bezpečnostních složek, místní archiv ve Svatce a zčásti také na Státní okresní archiv ve Žďáru nad Sázavou. Zvláštní místo pak zaujaly vzpomínky některých konkrétních účastníků (Josef Uher, Jan Velík), z nichž utvořila zvláštní závěrečnou kapitolu, aby zvýraznila „příběhy odvážných lidí“.

Již první seznámení se s těmito prameny utvrdilo autorku v přesvědčení, že bude třeba s nimi pracovat co nejkritičtěji. Mnohdy narážela na různá poválečná hlášení velitelů partyzánských jednotek i jednotlivců, která přinášela nesourodá a spíše i rozporuplná fakta, jejichž interpretace se stávala problematickou. V tomto ohledu měla autorka již v úvodu zasvěceněji analyzovat a kritičtěji rozebrat použité prameny, aby apriori poznávala jejich reálnou výpočetní hodnotu. Stejně tak se mohla pokusit více využívat také prameny „z druhé strany“ – např. dokumenty gestapa, SD (viz Národní archiv, fondy 109, 110, 114), popřípadě Mimořádných lidových soudů (MLS).

Samotné rozvržení bakalářské práce má vnitřní logiku v postupu od obecného ke konkrétnímu. Tomuto přístupu pak odpovídají jednotlivé kapitoly. Nejprve V. Kynclová mapuje odbojovou situaci na Svratecku v prvních letech nacistické okupace až do příchodu jednotlivých partyzánských oddílů na podzim roku 1944. V následující kapitole uvádí podrobnější poznatky o jejich činnosti v daném regionu. Jednotlivé podkapitoly jsou pak věnovány jednotkám, které působily v blízkosti Svatky, resp. na Svratecku tu více tu méně až do Květnového povstání. Proto se autorka zabývá partyzánskými oddíly Zarevo, Mistr Jan Hus, Jan Kozina, a z jarní vlny výsadek v roce 1945 jednotkami Kirov a Stas. Největší pozornost vzhledem k tématu po právu věnuje autorka partyzánskému oddílu Vpřed – Orel, jehož příslušníci se dostávali do protektorátu až v březnu 1945. Snažila se zachytit na základě dostupných ar-

chivních pramenů jak průběh výsadku, napojení na ostatní skupiny, popsat diverzní akce a jejich výsledky a v neposlední řadě se pokusila charakterizovat jednotlivé příslušníky tohoto oddílu. Pak navazuje kapitola Konec druhé světové války, organizace svrateckého postání, v níž den po dni rekonstruuje povstalecké události. Povstání podle V. Kynclové proběhlo „díky dobré spolupráci partyzánů a místních občanů ve Svatce velice klidně a bez zbytečného krveprolití“. Je třeba podtrhnout, že se autorce podařilo v bakalářské práci podat vcelku adekvátní obraz regionálně vymezeného dějinného vývoje a postoupit dále o onen pověstný „krůček“ v poznání zvoleného tématu.

Jakkoli vyznívá hodnocení práce V. Kynclové pozitivně, je třeba také upozornit na některé nedostatky a připojit několik poznámek. V každém případě by bylo vhodné více propojovat získávaný obraz s celkovým vývojem partyzánského hnutí na protektorátním území, alespoň stručně načrtnout kdo a proč jej organizoval, jaké byly podmínky, jak se lišily jednotlivé vlny výsadků, jaké měly úkoly kromě bojových, jak proti partyzánům postupoval nacistický bezpečnostní a potlačovací aparát apod. Stejně tak si měla autorka ještě jednou důkladně korigovat text, aby se vyvarovala nepřesnostem či přímo chybám. Např. v bibliografických údajích (publikaci Partyzánské hnutí...z roku 1961 napsal kolektiv autorů nejen A.Benčík, který je abecedně první, Partyzáni v Československu mají spoluautora J. Šimovčeka, stejně jako Velké dějiny zemí...J. Kuklíka, Kožnar má být Zbyněk nikoli Zdeněk); zákon č. 255/46 Sb. z. a n. byl schválen 19. 12. 1946 a nikoli 1944; velitel Zareva Fedorov x Fjodorov, jednou Řešov a jednou Rzeszow. Nepromyšlené či zavádějící formulace typu: „Prvními ilegálními zástupci (?koho – pozn. JG) na Českomoravské Vysočině byli: Karel Štainer krycím jménem Veselý, který jako velitel vojenské lyžařské hlídky znal terén Vysočiny a Dr. Josef Grňa“ (s. 8); „do ilegality přešel generál Josef Luža s rodinou“(s. 11) – Luža se jmenoval Vojtěch Boris, o několik řádek dále je jméno správně, a rodina: viz Radomír Luža, V Hitlerově objetí, Praha 2006; „Oddíly mezi sebou komunikovaly pomocí vysílaček...“, to vskutku nikoli. A našly by se i jiné nevhodné a zkreslující formulace. Autorka měla pracovat mnohem kritičtěji s uváděnými výsledky bojové činnosti jednotlivých partyzánských jednotek (např. s. 18, 25, 32). Neúměrná je v textu frekvence slovesa býti v různých podobách, čeština má přece i jiná slovesa.

Závěr: Bakalářská práce V. Kynclové, přes zmíněné připomínky, splňuje požadavky kladené na tento druh závěrečných prací a může se stát předmětem obhajoby.

V Praze dne 12. srpna 2011

PhDr. Jan Gebhart, CSc., DSc.